

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de voorzitter van de Vaste commissie voor
Infrastructuur en Milieu
De heer T.R. van Dekken
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp
Notaoverleg: “Uitvoeringsregelgeving
Omgevingswet”
19 december 2016

Datum
12 december 2016
Ons kenmerk
2016/0146/AvD/VB/EvV

Geachte heer Van Dekken,

Op 19 december 2016 zal het notaoverleg over de uitvoeringsregelgeving van de Omgevingswet plaatsvinden in de Tweede Kamer. In verband hiermee wil het College voor de Rechten van de Mens graag het volgende onder uw aandacht brengen.

Sinds 14 juli 2016 geldt in Nederland het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Het VN-Verdrag verplicht de overheid te zorgen voor een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en keuzevrijheid heeft. Autonomie, gelijkheid en participatie zijn hierbij het uitgangspunt. Uit het VN-Verdrag volgt dat mensen met een beperking op alle gebieden volwaardig en zonder discriminatie moeten kunnen deelnemen aan de samenleving.

Artikel 9 van het Verdrag regelt de toegankelijkheid van onder andere de fysieke leefomgeving. Op grond van dit artikel dient de Staat passende maatregelen te nemen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang hiertoe te garanderen. Staten zijn verplicht om maatregelen te nemen om de toegankelijkheid te waarborgen door het identificeren en wegnemen van obstakels in de fysieke leefomgeving, zodat personen met een handicap onafhankelijk kunnen leven en volledig kunnen deelnemen aan alle aspecten van het leven. Dergelijke maatregelen bestaan bijvoorbeeld uit het ontwikkelen van normen en richtlijnen voor toegankelijkheid. Het College stelt zich op het standpunt dat de voorliggende uitvoeringsregels bij de Omgevingswet, het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), niet voldoen aan de minimumnormen die voortvloeien uit artikel 9 van het Verdrag.

Besluit bouwwerken leefomgeving

Het Bbl bevat enkele regels met betrekking tot toegankelijkheid van nieuwbouw. Artikel 4.168 van dit besluit geeft bijvoorbeeld aan wanneer in een gebouw een toegankelijkheidssector aanwezig moet zijn. Deze bepaling geldt echter alleen voor bepaalde woongebouwen. Het eerste lid van artikel 4.168 vereist de aanwezigheid van een toegankelijkheidssector in hoge of grote woongebouwen. Het Bbl bevat dus geen regels voor grondgebonden woningen en woningen in kleine complexen. Daarmee schiet het Bbl tekort ten opzichte van artikel 9 van het Verdrag.

Daarnaast is in het Bbl niets geregeld omtrent toegankelijkheid van bestaande bouw. Afdeling 3.4 van dit besluit, die handelt over duurzaamheid en bruikbaarheid van bouwwerken, bevat slechts een bepaling over de bereikbaarheid van een bestaand bouwwerk met een toegankelijkheidssector. Bovendien moet een bestaand bouwwerk volgens de Nota van Toelichting een toegankelijkheidssector hebben, maar dit is alleen verplicht indien dit bij de totstandkoming van dat bouwwerk was voorgeschreven. Met het Bbl treft het Rijk dus geen maatregelen om barrières weg te nemen in de bestaande fysieke omgeving. Het College dringt er op aan om in het Bbl normen op te nemen om ervoor te zorgen dat bestaande gebouwen geleidelijk toegankelijk zullen worden gemaakt.

Verder is het Bbl voornamelijk gericht op de fysieke toegang van een toegankelijkheidssector en op de bereikbaarheid van een gebouw met een dergelijk sector vanaf de openbare weg. Toegankelijkheid gaat echter verder dan deze fysieke aspecten. Het gaat ook over zintuiglijke aspecten die de situatie van mensen met visuele en auditieve beperkingen raken. Het is dus belangrijk dat het Bbl bijvoorbeeld ook regels bevat over de begrijpelijkheid van informatie naar en in gebouwen, zoals bewegwijzering, om de toegang tot gebouwen te faciliteren. Volgens een advies van het CRPD-comité, het onafhankelijk verdragsorgaan dat toeziet op de naleving van het Verdrag door de Staten, moeten voorzieningen gericht zijn op allerlei beperkingen.¹ Momenteel bevat het Bbl echter alleen regels voor toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers en mensen met motorische beperkingen. Het College vraagt u om te bevorderen dat ook normen worden opgesteld die de toegankelijkheid voor mensen met alle beperkingen mogelijk maken.

Tot slot zijn een aantal belangrijke regels die het Bouwbesluit 2012 aan bruikbaarheid stelde niet opgenomen in het Bbl. Bruikbaarheidseisen gaan onder andere over afmetingen van verblijfs-, toilet- en badruimten, de aanwezigheid van een buitenberging en van een buitenruimte, en over daglichttoetreding. Deze zaken hebben een directe relatie met toegankelijkheid en zijn belangrijk voor gebruikers, zeker voor mensen met een beperking. Een aantal belangrijke bruikbaarheidseisen uit het Bouwbesluit komen echter niet terug in het Bbl.

---

¹ Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 2, Article 9: Accessibility, para. 13, U.N. Doc. CRPD/C/GC/2 (22 mei 2014).

Het Bbl stelt bijvoorbeeld weinig minimum afmetingseisen: het stelt deze eisen slechts aan een beperkt deel van de gebouwen. Met het Bbl voldoet de Staat dus nog niet aan de verplichting uit artikel 9, tweede lid, sub a van het Verdrag om minimumnormen voor toegankelijkheid op te stellen. Het College dringt er bij u op aan het Bbl aan te passen.

Besluit kwaliteit leefomgeving

Ook het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat weinig bepalingen over toegankelijkheid. Alleen Hoofdstuk 5 over omgevingsplannen bevat een artikel over toegankelijkheid, namelijk artikel 5.103. Dit artikel luidt als volgt: “Voor zover een omgevingsplan voorziet in nieuwe ontwikkelingen met gevolgen voor de inrichting van de openbare buitenruimte, wordt in dat plan rekening gehouden met de toegankelijkheid van die openbare buitenruimte voor personen met een functiebeperking.” Bovendien hoeft volgens het Bkl een omgevingsplan slechts “rekening te houden met” de toegankelijkheid van een openbare buitenruimte. In de Nota van Toelichting bij artikel 5.103 staat verder dat het toegankelijk maken van de openbare ruimte geen verplichting is. De formulering van artikel 5.103 suggereert vrijblijvendheid als het gaat om de toepassing van toegankelijkheidsnormen. Het College wijst er op dat mensen met een beperking nu al weinig gebruik maken van de openbare buitenruimte.² Om op dit terrein verbetering te bereiken, zijn heldere en afdwingbare normen in het Bkl noodzakelijk.

Gezien het geringe aantal toegankelijkheidsnormen in zowel het Bbl als het Bkl meent het College dat de regering niet aan haar verplichtingen uit het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap voldoet. De regering laat het aan burgers, bedrijven en de markt over om invulling te geven aan regels met betrekking tot toegankelijkheid van bouwwerken. Dit baart het College zorgen. Mensen met een beperking behoren namelijk tot de groepen die in een kwetsbare positie verkeren. Zij zijn niet altijd in staat om hun stem te laten horen en hun stem wordt ook niet altijd gehoord. De regering kan de uitwerking van toegankelijkheidsvoorschriften niet overlaten aan deze groep of aan de markt, maar is op grond van het VN-Verdrag verplicht om regels met betrekking tot toegankelijkheid te formuleren.

Het College vraagt de Vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu er bij de minister op aan te dringen:

- maatregelen te nemen om barrières in de fysieke leefomgeving weg te nemen door minimumnormen en richtlijnen voor toegankelijkheid te ontwikkelen en op te nemen in het Bbl;
- te zorgen dat het Bbl regels bevat die gericht zijn op allerlei beperkingen en niet alleen op fysieke beperkingen en aspecten;

---

² [Inzicht in Inclusie. Werk, wonen en onderwijs: participatie van mensen met een beperking](#), Utrecht: College voor de Rechten van de Mens 2016, p. 32-22.

- de regels die het Bouwbesluit 2012 aan bruikbaarheid stelde op te nemen in het Bbl;
- te zorgen dat artikel 5.103 van het Bkl een niet-vrijblijvende verplichting bevat om de toegankelijkheid van de openbare buitenruimte te bevorderen.

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben of een toelichting willen, dan kunt u contact opnemen met Vlada Burmistrova (beleidsadviseur), via v.burmistrova@mensenrechten.nl of 06-15673768.

Met vriendelijke groet,

Mr. Adriana C.J. van Dooijeweert
Voorzitter